

Nâng cao - tham khảo

BỆNH TIÊU CHẢY Ở LỢN DO PORCINE DELTACORONAVIRUS (PDCOV) GÂY RA (Bài tổng hợp)

Nguyễn Quang Huy^{1,2}, Bùi Ngọc Anh^{1*},
Phạm Tùng Lâm¹, Đào Duy Tùng¹, Bùi Nghĩa Vượng¹
* Tác giả liên hệ email: buingocanh_1980@yahoo.com

I. GIỚI THIỆU

Bệnh tiêu chảy ở lợn do porcine deltacoronavirus (PDCoV) gây ra là một bệnh truyền nhiễm mới nổi (Duan, 2021). Đặc trưng của bệnh là tiêu chảy, nôn mửa, mất nước cấp tính ở lợn và có thể gây chết ở lợn con (Xia *et al.*, 2018; Zhao *et al.*, 2019). Đặc điểm dịch tễ, bệnh lý của bệnh khá giống với các bệnh do các coronavirus gây tiêu chảy trên lợn khác gây ra như dịch tiêu chảy ở lợn con (PED) hay bệnh viêm dạ dày-ruột truyền nhiễm trên lợn (TGE); tuy nhiên triệu chứng bệnh nhẹ hơn và tỷ lệ lưu hành cũng thấp hơn (Xia *et al.*, 2018; Zhao *et al.*, 2019). PDCoV được phát hiện lần đầu tiên vào năm 2012 tại Hồng Kông và sau đó được phát hiện tại nhiều quốc gia trên thế giới, trong đó có Việt Nam (Duan, 2021; Woo *et al.*, 2012). Bệnh gây thiệt hại lớn và đặt ra mối nguy cho ngành chăn nuôi lợn (P. Tang *et al.*, 2021).

Sau khi phát hiện PDCoV lần đầu vào năm 2012, nhiều nghiên cứu về PDCoV đã được tiến hành. Tuy nhiên, nhiều đặc điểm của virus vẫn chưa được làm rõ như: nguồn gốc, cơ chế truyền lây, sức đề kháng, cơ chế gây bệnh, cơ chế truyền lây... Hiện tại, xu hướng nghiên cứu chủ yếu tập trung lấp đầy những lỗ hổng này. Cùng với đó, các nghiên cứu phát triển vacxin PDCoV cũng đang được tiến hành.

Đã có một số nghiên cứu chỉ ra sự xuất hiện của PDCoV tại cả miền Nam và miền Bắc Việt Nam (Le *et al.*, 2018; K. Saeng-Chuto *et al.*, 2020). Tuy nhiên, thông tin cung cấp từ các bài

báo này còn hạn chế do quy mô và cỡ mẫu của các nghiên cứu này chưa mang tính đại diện, và số lượng các nghiên cứu về bệnh này chưa nhiều. Điều này nhấn mạnh việc mở rộng các nghiên cứu về bệnh PDCoV là cần thiết để cung cấp thông tin hữu dụng cho việc khống chế và kiểm soát bệnh PDCoV. Trong bài tổng hợp này, chúng tôi sẽ cập nhật một số thông tin chung về tình hình nghiên cứu PDCoV và bệnh do chúng gây ra trên thế giới và Việt Nam.

II. LỊCH SỬ VÀ ĐỊA DƯ BỆNH

PDCoV được phát hiện lần đầu tiên vào năm 2012 với tên gọi HKU15 trong một nghiên cứu giám sát coronavirus tại Hồng Kông, tuy nhiên lợn mang virus không có bất kỳ triệu chứng lâm sàng của bệnh (Woo *et al.*, 2012). Đến năm 2014, dịch tiêu chảy do PDCoV mới lần đầu tiên được ghi nhận trên lợn tại bang Ohio của Mỹ với các triệu chứng lâm sàng bao gồm: tiêu chảy, nôn mửa, mất nước (L. Wang *et al.*, 2014). Nhiều nghiên cứu hồi cứu sau này chỉ ra rằng bệnh đã xuất hiện trước khi được phát hiện lần đầu vào năm 2012, nhiều khả năng vào khoảng từ năm 1992 đến 1995 tại Đông Nam Á (N. Dong *et al.*, 2015; Thachil *et al.*, 2015; Ye *et al.*, 2020).

¹ Bộ môn Virus, Viện Thú y

² Văn phòng khu vực châu Á-Thái Bình Dương, Viện Nghiên cứu chăn nuôi quốc tế (ILRI)